

Nr 224.

Av herr **Granath m. fl.**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition
angående anslag till vissa byggnadsarbeten vid statens
sinnessjukhus.

I proposition nr 124 föreslår Kungl. Maj:t uppförande av ett sinnessjukhus för Norrland och äskar 100 000 kronor till uppgörande av ritningar och arbetsbeskrivning till detta sjukhus, som Kungl. Maj:t i enlighet med medicinalstyrelsens förslag föreslår att förlägga till ett område vid Sidsjön intill Sundsvall. Enligt vår uppfattning torde skäl föreligga att ifrågasätta detta områdes lämplighet för en sjukhusanläggning av det slag, varom här är fråga. En jämförelse med detta område och det av Hudiksvalls stad och Hälsingtuna kommun erbjudna området gör det klart för var och en, att det sistnämnda området i alla avseenden är bättre än Sidsjöområdet, detta icke minst med hänsyn till att Hudiksvallsområdet är beläget på södra stranden utav Hudiksvallsfjärden och därför har ett öppet och soligt läge. Även i sanitärt hänseende erbjuder Hudiksvallsområdet väsentligt större fördelar, och det är självfallet att anläggningen av detta stora sjukhus invid den sjö, från vilken Sundsvalls stad tager sitt vatten, kommer att skapa tämligen allvarliga problem både för sjukhusanläggningen och Sundsvalls stad.

Enligt medicinalstyrelsens plan skulle uppförandet av det nya sjukhuset vid Sidsjön sammankopplas med ett nedläggande av Gådeå sinnessjukhus, vars byggnader skulle säljas till Västernorrlands läns landsting för 450 000 kronor. Ur flera synpunkter är en sådan anordning att beklaga. För det första har Gådeå ett idealiskt läge, och det torde icke stöta på några svårigheter att utöka området i sådan omfattning att sjukhusanläggningen kan utbyggas i den utsträckning, som kan vara erforderlig. Med all sannolikhet torde man kunna räkna med att Härnösands stad är villig att underlätta möjligheterna för icke blott bibehållandet utan jämväl utbyggandet av Gådeåanläggningen. Av sina preliminära kostnadsberäkningar har medicinalstyrelsen utgått ifrån, att det nya sjukhuset vid Sidsjön skulle kunna uppföras till en kostnad, som icke överstiger 9 000 kronor per vårdplats. Det torde kunna antagas att Gådeåanläggningen kan utbyggas till en kostnad, som snarare under- än överstiger den av medicinalstyrelsen antagna. Detta antagande styrkes bl. a. därav, att Gådeåområdet är beläget vid havsstrand och att fartyg kunna lossa direkt på sjukhusets område, vilket måste inverka förbilligande på transporten av byggnadsmaterial och annat. Här kan för övrigt en jämförelse göras med Hudiksvallsområdet, vilket också ligger intill havsstrand och i transporthänseende kan erbjuda samma för-

måner som Gådeåområdet. Vad området vid Sidsjön beträffar ligger det 100 meter över havet, saknar hamn och järnvägsförbindelse och befinner sig på ett avstånd av c:a 3 km från närmaste centralstation och hamn. Transportproblemen bli därför svårare att lösa än när det gäller Hudiksvalls- och Gådeåområdena. I detta sammanhang kan det förtjäna erinras därom att transportproblemen givetvis icke ha betydelse enbart under byggnadstiden utan även sedermera för driften. Utan all tvekan torde kunna sägas att transporterna till Sidsjöanläggningen måste bli avsevärt dyrare än transporterna till Hudiksvall och Gådeå.

Såsom ett skäl för sin byggnadsplan har medicinalstyrelsen anført, att driften vid ett sjukhus på 900 vårdplatser skulle vara billigare än driften vid en mindre anläggning. Något stöd för denna uppfattning kan man icke finna i medicinalstyrelsens egen statistik för de senaste åren rörande driftkostnaderna vid sinnessjukhusen. Sålunda var år 1934 dagskostnaden i Säter kronor 3: 65, och där vårdades då 1 150 patienter. Samma år utgjorde dagskostnaden vid det omoderna Gådeå med dess 350 patienter kronor 3: 51.

Ur sinnessjukvårdens synpunkt och med hänsyn till den mycket allvarliga bristen på vårdplatser vore det enligt vår mening en för framtiden bättre lösning att utbygga Gådeå till förslagsvis 600 vårdplatser och att nyuppföra ett sjukhus i Hudiksvall av ungefär samma storleksordning, varigenom skulle kunna vinnas 1 200 vårdplatser mot endast 900 vid Sidsjöanläggningen. Ett annat skäl som talar för att man bör söka lösningen efter denna linje, är att Gävleborgs län, som dock har 281 000 invånare, icke har någon sjukhusanläggning av detta slag, och det var ju också från början meningen att det planerade nya sjukhuset skulle förläggas till Gävleborgs län. Ur medicinsk-geografisk synpunkt förefaller det oss vara mest rationellt om denna plan fullföljdes. Man har här också att räkna med angelägenheten av att en sjukhusanläggning bör vara så lättillgänglig som möjligt för anhöriga och andra, som önska besöka de å anläggningen intagna patienterna. Såväl sjukhuset i Gådeå som ett sjukhus i Hudiksvall skulle härvidlag med all säkerhet erbjuda större fördelar än vad Sidsjöanläggningen skulle göra.

Då vi med hänsyn till här anförda omständigheter äro av den bestämda uppfattningen, att den lämpligaste lösningen av frågan skulle vara att dels utbygga Gådeå och dels uppföra en ny anläggning i Hudiksvall, ha vi ansett oss böra i motion framföra förslag härom. Vad Hudiksvall beträffar vilja vi erinra därom att Hudiksvalls stad och Hälsingtuna kommun erjudit sig att ställa det s. k. Malnområdet gratis till medicinalstyrelsens förfogande och att detta område av medicinalstyrelsen framhållits vara »med hänsyn till sin beskaffenhet för här ifrågavarande ändamål särdeles väl lämpat». Platsen betecknas »såsom i allo god, såsom byggnadsplats i och för sig idealisk». Att detta icke är någon överdrift blir man genast förvissad om vid ett besök på platsen. I detta sammanhang kan det också erinras därom

att det i Kungl. Maj:ts proposition framhålles att »med avseende på förutsättningarna för billiga anläggningskostnader torde Hudiksvallsområdet till och med vara det av alla undersökta platser förmånligaste, då grunden där synes i sin helhet utgöras av en tillräckligt fast men lättachaktad rullstensås». Utöver den fördel, som ligger i att detta utomordentliga markområde ställes till medicinalstyrelsens fria förfogande, erbjuder Hudiksvallsområdet även andra betydande förmåner såsom bl. a. belägenhet vid havsstrand, där Hudiksvalls stad komme att för sjukhusets räkning gratis anlägga en även för större fartyg tillgänglig last- och lossningskaj. Staden har vidare erbjudit sig att leverera vattenledningsvatten till ett pris, som med 2 öre per kubikmeter understiger det pris, som Sundsvalls stad erbjudit, och det kan förtjäna påpekas att vattenledningsvattnet i Hudiksvall är utav ovanligt förnämlig kvalitet vilket medicinalstyrelsen torde kunna bestyrka. Elektrisk energi har staden erbjudit sig att leverera på följande fördelaktiga villkor:

»Under tiden 1 april—1 september levereras maximalt etthundra (100) kW dygnet om samt under tiden 1 september—1 april nittio (90) kW endast under nätterna mellan kl. 22 och 7, allt till ett pris av två (2) öre per kWh för intill 400 000 kWh per år, därutöver ett (1) öre per kWh inom ramen för ovannämnda 100 respektive 90 kW. Garanterad minimiavgift skall utgå med kronor 6 000: — per år. Kraften skall levereras vid 3 000 volt från luftledning. Elektricitetsverket är dessutom villigt att i mån av till buds stående resurser leverera reservkraft vid fel i hospitalets kraftanläggning mot ersättning av självkostnad.»

För sjukhusanläggningens befattningshavare skulle en förläggning i Hudiksvall innebära fördelar, som i detta sammanhang icke äro oväsentliga. I och vid staden finnes tillräckligt med goda och billiga byggnadstomter för uppförande utav privatbostäder, och det kan dessutom nämnas att staden har fullständigt läroverk och ett fullt modernt länslasarett.

Skulle det med hänsyn till medicinsk-geografiska omständigheter befinnas lämpligare att med bibehållande av Gådeå sjukhus förlägga ett nytt sjukhus till annan plats i Gävleborgs län vilja vi erinra om att annan sådan lämplig plats enligt medicinalstyrelsens utredning torde finnas att tillgå.

På grund av vad vi sålunda anfört få vi härmed vördsamt hemställa,

att riksdagen måtte, med avslag på Kungl. Maj:ts hemställan i punkt 3 i proposition nr 124, besluta att Gådeå sinnessjukhus skall bibehållas och utbyggas för 600 vårdplatser samt att ett nytt sinnessjukhus av samma omfattning skall förläggas till Hudiksvall till det av Hudiksvalls stad och Hälsingtuna kommun erbjudna området, eventuellt annan lämplig plats i Gävleborgs län; ävensom bevilja ett förslagsanslag av 100 000 kronor med bemyndigande för Kungl.

Maj:t att låta utföra arbetsritningar och kostnadsberäkningar avseende sagda sjukhus.

Stockholm den 9 mars 1937.

P. Granath.

Elon Andersson.

Per Andersson.

Nils Holmström.
